

Internet Addiction Level of Preservice Teachers¹

Dilek Kırnık, MEB, ORCID ID: 0000 0002 7261 7254

Ezlam Susam, İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000 0002 8942 7590

Ramazan Özbek, İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000 0002 6228 1624

Abstract

At the present time, "internet" has an important place and we use it in all fields and getting useful information but while we lose the control by using it with an unlimited and unconscious way, we are faced with a lot of problems. Those which are not able to use internet consciously are encountered with communication disorder, concentration problems and general health level deterioration problems. Internet usage is also common in education for the students to be in rapport with digital era, to use efficiently the ways to reach the correct and qualified information that they need as a content and process. Internet is mostly used by the teacher candidates at the education field. It is important to make a definition how internet is perceived, how often and how long we consult it. The main purpose of this study is to determine the following: internet usage status of the teacher candidates, their views to use the internet and also if last ones are different according to the some various variables. At the research figured according to the screening model, the Internet Addiction Scale which was adapted to the Turkish language by Bayraktar (2001) was used. The research was carried out with 285 teacher candidates studying in the last year at Education Faculty of İnönü University during the 2016-2017 academic year. As a result of the analysis made with statistics program, it was found that teachers candidates level of internet addiction was affected by gender, department, internet connection status, owning a computer and being a member of any social network.

Keywords: Internet, Preservice Teachers, Addiction Level

İNÖNÜ UNIVERSITY
Journal of the Faculty of Education
Vol 20, No 3, 2019
pp. 976-986
DOI: 10.17679/inuefd.610723

Article type:
Research article

Received : 26.08.2019
Accepted : 05.12.2019

Suggested Citation

Kırnık, D., Susam, E. & Özbek, R. (2019). Internet Addiction Level of Preservice Teachers, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 20(3), 976-986. DOI: 10.17679/inuefd.610723

---

¹ This study is an extended version of the detailed research at the 8th International Congress on New Trends in Education

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The Internet, which is used mainly used to facilitate our lives, is utilized in the field of education for purposes of including but not limited to create an effective communication channel for students to socialize, support their progress in the direction determined in accordance with their wishes and knowledge, enrich their learning habits and experiences, improve their ability to research for information, increase the opportunity to access information and to turn the teaching into a more comprehensive and fun process. There are many negative consequences when internet is not used responsibly. The symptoms of irresponsible-uncontrolled usage of internet can be listed as overuse of the Internet, failure of controlling the time spent on Internet and experiencing certain psychological problems when access to the Internet is blocked. This undesirable manner of use of the Internet causes individuals undergo physical and mental health problems, as well as many other social problems in terms of family relations, school and working life. Enabling everyone to access to events, information and similar contents in a noticeably short time, the Internet provides service in different fields of activity.

Purpose

Determination of the opinion of pre-service teachers about the internet, the content provider for everything, is necessary for the future of educational technologic development and in terms of determining the level of responsible internet usage. It is important to understand how the future teachers perceive the internet since they will use is frequently, how often they refer to it and how long they use it. The purpose of this study is to determine whether the opinion of pre-service teachers on the usage of internet differ variables. To achieve this, the opinions of pre-service teachers on the usage of internet were evaluated in different terms such as gender, department, access to internet, computer possession and being a member of a social network.

Method

This study, which was conducted to determine the opinions of Students of İnönü University Faculty of Education on the usage of internet, is based on descriptive survey model. Two-part questionnaire method is used during the studies. The first part is about the personal details of the preservice teachers including their gender, department, access to internet, computer possession, and membership in social networks. In the second part of the questionnaire, "Internet Addiction Scale" which was adapted to Turkish by Bayraktar (2001) is utilized to determine the preservice teachers' internet addiction. This scale was created by Kimberley Young (1998), adapted from DSM-IV's "Psychoactive Substance Addiction" criteria. The questionnaire was then prepared as "Internet Addiction Scale" in accordance with the number of questions and contents. İnönü University Faculty of Education senior students were chosen for the study group. 285 questionnaires were evaluated. The reason why the preservice teachers were chosen for the research is that it is critical to define the internet usage manners of preservice teachers who will be assigned as teachers and will provide education in the following years. Questionnaires from prospective teachers were examined according to correct coding status. The data was analyzed with a statistic program. The significance level was accepted as 0.05 in the application of statistical procedures. In the study, whether there is any significant difference in terms of gender, access to internet, computer possession and social network membership was analyzed by t-test and whether there is any significant difference in terms of the department studied was analyzed by ANOVA test.

Findings

- In the 3rd, 4th, 6th, 7th and 19th items of the internet addiction scale, a significant difference was found in terms of gender variable
- It was observed that the variable of department where the preservice teachers were studying influenced the scores of the 4th, 5th and 13th items on the Internet addiction scale.
- It has been observed that pre-service teachers' internet connection status influences the score obtained from 1st item of the Internet addiction scale.

- It has been observed that preservice teachers' having a computer status variable has an effect on the scores of the 3rd and 5th items on the Internet addiction scale.
- It has been observed that pre-service teachers' social network membership status has an effect on the scores of the 5th, 8th and 14th items on the Internet addiction scale.
-

Discussion & Conclusion

It was found that male preservice teachers prefers spending time on the internet instead of being with friends, establishing new relationships mainly among internet users, showed more absenteeism due to internet and spent more time on internet compared to female preservice teachers. This conclusion is relatd to the fact that men attach more importance to "technological tools, internet" issues compared to women.

In the scale, there was a difference between Social Studies Teaching and English Teaching in terms of the 4th item in favor of Social Studies Teaching, and between Preschool Teaching and CAIT (Computer and Instructional Technologies) in terms of the 5th item in favour of CAIT; between Social Studies Teaching and Preschool Teaching in terms of 13th item in favor of Social Studies Teaching. According to this result, it can be said that internet addiction will climb up as the internet usage ability increases.

It has been determined that pre-service teachers with internet connection have spent time on the internet for more time than planned. It can be said that internet connection to affect internet addiction status because it facilitates spending time on the internet.

According to these data, it was determined that preservice teachers who has a computer prefer spending time on the internet instead of being with friends and check their e-mails more often before starting to work compared to those who do not have a computer. It can be said that having a computer will affect the internet addiction because it facilitates spending time on the internet. Therefore, preservice teachers who have computers will use the Internet more frequently and will be able to check their e-mails more.

According to these data, preservice teachers who are members of social networks prefer using internet rather than being friends compared to those who are not social network members and check their e-mails more often before starting to work.

Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılık Düzeyi²

Dilek Kırnık, MEB, ORCID ID: 0000 0002 7261 7254

Ezlam Susam, İnönü Üniversitesi, ORCID ID:0000 0002 8942 7590

Ramazan Özbek, İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000 0002 6228 1624.

Öz

Günümüz hayatında önemli bir yeri olan interneti her alanda kullanmakta ve birçok yararını görmekteyiz ancak bireyler interneti kullanırken kontrollerini kaybettiklerinde, interneti sınırsız ve bilinçsiz kullandıklarında birçok olumsuzluk ortaya çıkmaktadır. İnterneti bilinçli kullanamayan kişilerde iletişim bozukluğu, odaklanma problemleri ve genel sağlık düzeyinin bozulduğu görülmüştür. Eğitim alanında da öğrencilerin dijital çağla uyumlu yetişmesi, doğru bilgiye ulaşma kanallarını etkili kullanması, ihtiyaç duyduğu alanda içerik ve süreç olarak nitelikli bilgi ağına ulaşması için internet kullanımı yaygındır. Geleceğin öğretmeni olan kişiler tarafından eğitim alanında sıkça kullanılan internetin nasıl algılandığı, ne sıklıkla başvurulduğu, ne kadar süre kullanıldığını belirlemek önemli görülmüştür. Bu çalışmanın temel amacı öğretmen adaylarının internet kullanım durumlarını ve internet kullanımına yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Tarama modeline göre desenlenen araştırmada Bayraktar (2001) tarafından Türkçe diline uyarlanan İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinin son sınıfında öğrenim gören 285 öğretmen adayı ile yapılmıştır. İstatistik programıyla yapılan analiz sonucunda öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeyine cinsiyet, bölüm, internet bağlantısı olma durumu, bilgisayar sahibi olma durumu ve herhangi bir sosyal ağ üyeliği olma durumu değişkenlerinin etki ettiği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Öğretmen Adayları, Bağımlılık Düzeyi

Önerilen Atıf

Kırnık, D., Susam, E. & Özbek, R. (2019). Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılık Düzeyi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 976-986. DOI: 10.17679/inuefd.610723

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 20, Sayı 3, 2019
ss. 976-986
DOI: 10.17679/inuefd.610723

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi : 26.08.2019
Kabul Tarihi : 05.12.2019

²Bu çalışma, 8. Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresinde sunulan araştırmanın bir bölümünün genişletilmiş halidir.

GİRİŞ

1940'lı yılların başında Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği (SSCB) ile Amerika Birleşik Devletleri(ABD) arasında muhtemel bir savaşta iletişim ağlarını güvence altında tutmak için geliştirilen internet, günümüzün en önemli teknolojilerinden biridir. Çakır, Horzum ve Ayaz'a(2013: 2) göre internet; daha kolay daha hızlı ve en az maliyetle iletişim, ticaret, eğitim alanlarında hizmet almayı sağlar. İnternetin önemi gün geçtikçe artmakta ve her alanda işlev kazanmaktadır. Aslında savunma alanı için icat edilmiş olan internet, amacından çok farklı kullanılmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır.

İnternetin eğitim alanında öğrenme becerisini arttırmaya, öğrenci öğretmen iletişimini geliştirmeye olumlu katkısı vardır. İnternet aracılığıyla etkili bir eğitim öğretim ortamı oluşturulabilir, farklı kaynaklara ulaşılabilir, araştırma yapılabilir. Farklı kültürlerle iletişim kurmanın yanında farklı kişilerle farklı yerlerde anlık görüşme imkânı sunabilir. Ancak bilinçli kullanılmayan internet, istenmeyen durumlara yol açabilir. İnternetin aşırı kullanılması, kişilerin internet kullanımında kontrolünü kaybetmesi ve onsu bir yaşam süremeyeceğini düşünmesi bağımlılık düzeyine yönelik davranışlardır.

"Dijital bağımlılık halk arasında teknoloji ile aşırı ilgilenen, her şeyden önce dikkatini endişe verici düzeyde teknolojiye yönlendiren ve sonuç olarak sağlıklı olumsuz etkilenen kişileri tanımlamak için kullanılır. Dijital bağımlılık çeşitli derecelerde ve farklı teknolojik kullanım alanlarında ortaya çıkabilir. Bunlardan biri de internet bağımlılığıdır" (Rugai & Ekeke, 2016: 18-19). Tserkovnikova vd.'ne (2016: 8847) göre internet bağımlılığı; kendinden, içsel sıkıntıdan ruhsal yoksunluktan kaçmanın bir yoludur. Tarhan ve Nurmedov'a (2011: 66) göre internet bağımlılığı, normal bağımlılık özelliklerini taşımakla birlikte, bilgisayarla ve bilgisayarın sağladığı görüntülerle aşırı şekilde ilgili olma durumudur. Taylan ve Işık'a (2015: 859-860) göre iletişim çağında çocuklar ve gençler için bir takım riskler barındıran internet bağımlılığı; interneti tekrar tekrar kullanma isteği, interneti kullanırken kontrol azlığı, insani ilişkilerde azalma, olumsuz etkilere rağmen devam etme isteği gibi belirtileri bulunmaktadır. Young'a (Akt: Tarhan ve Nurmedov (2011: 66-67))göre internet bağımlılığının tanı ölçütleri arasında kişinin sürekli olarak interneti ya da internette yapılan aktiviteleri düşünmesi vardır. Bunun dışında interneti her geçen gün daha fazla kullanmaya yönelik istekli olmak ve bundan zevk almak, internet kullanımını belli düzeylere çekememek, interneti istediği kadar kullanmadığında sinirlenmek ya da rahatsız olmak, interneti kullanmadan önce belirlediği süre sınırlamasına uyamamak, internetle sürekli meşgul olmaktan dolayı çevresindeki insanlarla veya işleriyle ilgili sorun yaşamak, çevresindekilere internet kullanım süresini doğru söylememek ve yaşadığı sorunlardan kaçmak için interneti kullanmak gibi ölçütler bulunmaktadır.

Arısoy'a (2009: 56) göre internet bağımlısı olan kişiler, interneti aşırı kullanma isteklerini engelleyemezler, internette oldukları zaman çok değerlidir, internette uzak kaldıklarında aşırı sinirli ve saldırgan olurlar. Bu kişilerin iş, sosyal ve ailevi hayatları giderek bozulur.

İnternet bilgi, yer ve görüntü olarak büyüleyici bir yer olarak düşünülmektedir ancak başka bir açıdan tüm imgeler, sesler, aktiviteler herkesin arka arkaya takılmasına sebep olarak çoğunluğa uymasını sağlayabilir ya da toplumu parçalanmış hale getirebilir (Weiner, 1996: 9).Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Programı (2016: 14) verilerine göre internet bağımlılığıyla ilgili yapılan araştırmalarda internet bağımlılığı birçok hastalığı tetikleyebilir. İnternet bağımlısı olanların % 50'sinde başka bir psikiyatrik bozukluk daha bulunmaktadır. İnternet bağımlılığı olan kişilerin %10'nunda anksiyete bozukluğu, % 14'ünde psikotik bozukluk, % 25'inde depresyon veya distimik bozukluk, % 33'ünde duygu durum bozukluğu ve % 38'inde madde kullanımı gibi psikiyatrik bozukluklar sıklıkla görülmektedir. Rugai & Ekeke'ye (2016: 21) göre baş ağrısı, vücut ağrısı, yorgunluk, uyku bozukluğu, Lin &Tsai'ye (1999: 6) göre sağlık sorunları dışında günlük işlerde aksaklıklar, aile ilişkilerinde olumsuzluklar ve okul öğrenmelerinin gerilemesine sebep olabilir. Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının internet kullanımına yönelik görüşlerinin farklı değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadıklarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının internet kullanımına yönelik görüşleri;

- A. Cinsiyete
- B. Bölüme
- C. İnternet bağlantısı olma durumuna,
- D. Bilgisayar sahibi olma durumuna
- E. Herhangi bir sosyal ağ üyeliği olma durumuna

göre değişmekte midir?

Ülkemizde farklı yaş gruplarına yönelik internet bağımlılığı ile ilgili birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışma eğitim fakültesi son sınıf öğrencileri özelinde yapılarak öğretmen adaylarının internet kullanımına yönelik görüşlerini açığa çıkarmak amacıyla. Bu çalışmanın bulguları öğretmen adaylarının

eğitim alanında sıkça kullanılan interneti nasıl algılandıkları, ne sıklıkla başvurdukları ve ne kadar süre kullandıklarına yönelik bilgiler sunacaktır. Bu çalışmanın ülkemizde internet bağımlılığı konusunda yapılacak araştırmalara katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan modele, evren ve örnekleme, veri toplama aracına ve analizine yönelik açıklamalar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakóltesi öğrencilerinin internet kullanımına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada betimsel tarama modeli esas alınmıştır. Karasar'a (2013: 77) göre tarama modeli; araştırılan konuyu değiştirme ve etkileme çabası olmaksızın, kendi içindeki koşullarını koruyarak, bilmek istenilenleri uygun şekilde gözlemlene, olduğu gibi tanımlama ve açıklama yaklaşımıdır.

Çalışma Grubu

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri

Öğretmen Adaylarının Eğitim Gördükleri Bölümleri	Cinsiyet		
	Erkek	Kız	Toplam
İngilizce Öğretmenliği	3	17	20
Türkçe Öğretmenliği	5	16	21
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	13	9	22
Okulöncesi Öğretmenliği	10	39	49
BÖTE	10	25	35
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	7	21	28
Özel Eğitim Öğretmenliği	15	22	37
Sınıf Öğretmenliği	19	27	46
Fen Bilgisi Öğretmenliği	7	20	27
Toplam	89	196	285

Tablo 1 verilerinde katılımcıların cinsiyet ve okudukları bölüm değişkenlerine göre durumları görölmektedir. Tabloya göre 20 İngilizce öğretmenliği, 21 Türkçe öğretmenliği, 22 Sosyal Bilimler Öğretmenliği, 49 Okulöncesi Öğretmenliği, 35 BÖTE, 28 İlköğretim Matematik Öğretmenliği, 37 Özel Eğitim Öğretmenliği, 46 Sınıf Öğretmenliği ve 27 Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğrencileri çalışmaya katılmıştır. Araştırmada İnönü Üniversitesi Eğitim Fakóltesi son sınıf öğrencileri çalışma grubu olarak seçilmiştir. Çalışma grubunun seçilmesinde ölçüt örneklem kullanılmıştır. Eğitim fakóltesi son sınıfta olma ve farklı bölümlerde yer alma durumu ölçüt olarak belirlenmiştir. 285 anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma kapsamında, öğretmen olarak atanma ve öğrencilere eğitim verme ihtimali yüksek olan eğitim fakóltesi son sınıf öğrencilerinin internet kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek önemli görölmüştür.

Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Uygulanması

Araştırmada iki bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Birinci bölümde öğretmen adaylarının cinsiyet, bölüm, internet bağlantısına sahibi olup olmadığı, bilgisayar sahibi olup olmadığı ve herhangi bir sosyal ağa üyeliği olup olmadığı bilgilerini içeren kişisel bilgi formu yer almaktadır.

Anketin ikinci bölümünde öğretmen adaylarının internet bağımlılık durumlarını belirlemek amacıyla Bayraktar (2001) tarafından Türkçeye uyarlanan "İnternet Bağımlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçeğin güvenilirlik durumuna bakıldığında ölçeğin Alpha değerinin .93 olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlere göre testin güvenilir olduğu söylenebilir.

20 maddeden oluşan ölçek "Devamlı", "Çok Sık", "Çoğunlukla", "Ara Sıra", "Nadiren" ve "Hiçbir Zaman" görüşlerinden biri belirtilerek 285 üniversite son sınıf öğrencileri tarafından değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarından gelen anketler doğru kodlanma durumuna göre incelenmiştir. Veriler istatistik programı ile analiz edilmiştir. İstatistiksel işlemlerin uygulanmasında anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Yapılan analiz sonrasında veriler homojen dağıldığı için verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Çalışmada cinsiyet, internet bağlantısı olma durumu, bilgisayar sahibi olma durumu ve sosyal ağ üyeliği olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t-testi, öğrenim görölen bölüme göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği ANOVA testi ile çözümlenmiştir.

BULGULAR

1. Cinsiyet Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 2. İnternet Bağımlılık Ölçeği Maddelerinin Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Maddeler	Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
3. Madde	Kız	196	2,20	1,15	283	2,52	0,01
	Erkek	89	2,59	1,32			
4. Madde	Kız	196	2,10	1,15	283	3,71	0,00
	Erkek	89	2,68	1,34			
6. Madde	Kız	196	1,69	1,08	283	2,72	0,00
	Erkek	89	2,10	1,34			
7. Madde	Kız	196	1,95	1,17	283	2,41	0,01
	Erkek	89	2,32	1,26			
19.Madde	Kız	196	1,98	1,26	283	2,36	0,01
	Erkek	89	2,39	1,47			

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinin internet bağımlılık ölçeğine göre cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda internet bağımlılık ölçeğinin 3., 4., 6., 7. ve 19. maddelerinde cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (t=2,52 p<0,05; t=3,71 p<0,05; t=2,72 p<0,05; t=2,41 p<0,05; t=2,36 p<0,05). Bu verilere göre erkek öğretmen adayları kız öğretmen adaylarına göre arkadaşları ile birlikte olmak yerine interneti daha çok tercih ettikleri, interneti kullanan kişiler ile daha çok yeni ilişkiler kurdukları, internette dolay okula daha çok devamsızlık yaptıkları ve internette daha fazla zaman geçirdikleri tespit edilmiştir.

2. Öğrenim Gördüğü Bölüm Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 3. İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Öğrenim Görülen Bölüme Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
4. Madde	Gruplararası	31,65	8	3,95	2,67	0,00	Sosyal Bil. Ö.-İngilizce Ö.
	Gruplariçi	408,75	276	1,48			Sosyal Bil. Ö.-Okulöncesi Ö.
	Toplam	440,407	284				
5. Madde	Gruplararası	41,54	8	5,19	2,60	0,00	Okulöncesi Ö.-Böte Ö.
	Gruplariçi	550,37	276	1,99			Böte-Ö. Sınıf Ö.
	Toplam	591,91	284				
13. Madde	Gruplararası	29,32	8	3,66	2,37	0,01	Sosyal Bilgiler Ö.-Okulöncesi Ö.
	Gruplariçi	426,57	276	1,54			
	Toplam		284				

Tablo 3’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinin internet bağımlılık ölçeğine göre öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için ANOVA testi yapılmıştır. ANOVA tablosunda öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından internet bağımlılık ölçeğindeki 4., 5. ve 13. maddelerden alınan puanlara etki ettiği görülmüştür. Dolayısıyla, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüm puanları ile internet bağımlılık ölçeği arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (F=2,67, p<0,05; F=2,60, p<0,05; F=2,81, p<0,05; F=2,37, p<0,05). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gruplar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Bonferroni testinin sonucunda 4. madde açısından Sosyal Bilgiler Öğretmenliği(X=3,13) ile İngilizce Öğretmenliği(X=1,70) arasında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lehine farklılık görülmüştür. 5. madde açısından Okulöncesi Öğretmenliği (X=2,55) ile BÖTE (X=3,62) arasında BÖTE lehine; Sınıf Öğretmenliği (X=2,45) ile BÖTE (X=3,62) arasında BÖTE lehine anlamlı farklılık görülmüştür. 13. madde açısından Sosyal Bilgiler

Öğretmenliği ($X=2,90$) ile Okulöncesi Öğretmenliği ($X=1,65$) arasında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lehine farklılık görülmüştür.

3. İnternet Bağlantısı Olma Durumu Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 4. İnternet Bağımlılık Ölçeğinin İnternet Bağlantısı Olma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

	İnternet Bağlantısı Olma Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
1. Madde	Var	256	3,72	1,20	283	3,17	0,00
	Yok	29	2,96	1,32			

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinin internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağlantısı olma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda internet bağımlılık ölçeğinin internet bağlantısı olma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t=3,17$ $p<0,05$). İnternet bağlantısı olan öğretmen adayları planladığından daha fazla süre internette kaldıkları tespit edilmiştir.

4. Bilgisayar Sahibi Olma Durumu Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 5. İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Bilgisayar Sahibi Olma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

	Bilgisayar Sahibi Olma Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
3. Madde	Var	241	2,39	1,24	283	2,06	0,04
	Yok	44	1,97	1,04			
5. Madde	Var	241	2,91	1,41	283	2,24	0,02
	Yok	44	2,38	1,55			

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinin internet bağımlılık ölçeğine göre bilgisayar sahibi olma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda internet bağımlılık ölçeğinin bilgisayar sahibi olma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t=2,06$ $p<0,05$; $t=2,24$ $p<0,05$). Bu verilere göre bilgisayar sahibi olan öğretmen adayları, bilgisayar sahibi olmayan öğretmen adaylarına göre arkadaşlarıyla birlikte olmak yerine interneti daha çok tercih ettikleri ve bir işe başlamadan önce e-postasını daha çok denetledikleri belirlenmiştir.

5. Sosyal Ağ Üyeliğinin Olma Durumu Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 6. İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Sosyal Ağ Üyeliği Olma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

	Sosyal Ağ Üyeliği Olma Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
5. Madde	Var	250	2,76	1,43	283	-1,99	0,04
	Yok	35	3,28	1,42			
8. Madde	Var	250	2,65	1,37	283	2,32	0,02
	Yok	35	2,08	1,12			
14. Madde	Var	250	2,96	1,37	283	2,28	0,02
	Yok	35	2,40	1,35			

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinin internet bağımlılık ölçeğine göre sosyal ağ üyeliği olma durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda internet bağımlılık ölçeğinin sosyal ağ üyeliği olma durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t=-1,99$ $p<0,05$; $t=2,32$ $p<0,05$; $t=2,28$ $p<0,05$). Bu verilere göre sosyal ağ üyeliği olan öğretmen adayları, sosyal ağ üyeliği olmayan öğretmen adaylarına göre arkadaşlarıyla birlikte olmak yerine interneti daha çok tercih ettikleri ve bir işe başlamadan önce e-postalarını daha çok denetledikleri belirlenmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

İnternet bağımlılık ölçeğinin 3., 4., 6., 7. ve 19. maddelerinde cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiş, verilere göre erkek öğretmen adayları kız öğretmen adaylarına göre arkadaşları ile birlikte olmak yerine interneti daha çok tercih ettiği, interneti kullanan kişiler ile daha çok yeni ilişkiler kurduğu, internette dolay okulda daha çok devamsızlık yaptıkları ve internette daha fazla zaman geçirdikleri tespit edilmiştir. "Teknolojik araçlar, internet" konularını erkeklerin kızlara nispeten daha çok önemsemelerinden dolayı bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. Bu bulgu TUIK verileri ile örtüşmektedir. Verilere göre 2016 yılı Nisan ayında bilgisayar ve internet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla %54,9 ve %61,2'dir. Bu oranlar erkeklerde %64,1 ve %70,5 iken, kadınlarda %45,9 ve %51,9'dur. Bilgisayar Bilişim Sitemleri (CSIT) verilerine göre erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre internet bağımlılığı olma riski daha yüksektir (Ellis, McAleer, Szakas, 2015, 102). Kayri, Tanhan ve Tanrıverdi(2014) yaptıkları araştırmada katılımcıların cinsiyet değişkeni ile internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit etmişlerdir. Erkek öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi daha yüksek çıkmıştır. Kılınc ve Gündüz (2017) yaptıkları çalışmada erkek lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin, kız lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinden daha yüksek olduğunu tespit edilmiştir. Günüş (2009) yaptığı araştırmada cinsiyet değişkeni ile internet bağımlılık durumları arasında ilişki tespit etmiş, erkeklerin bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulunmuştur. Aslan ve Yazıcı (2016) yaptığı araştırmada internetin riskli kullanımının erkeklerde daha fazla görüldüğünü ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu saptamışlardır. Ayas ve Horzum (2013, 52) yaptıkları araştırmada öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre fark olmadığını bulunmuşlardır. Bu farklılığın araştırmada kullanılan internet bağımlılık ölçüm aracından, ölçüm biçiminden ya da araştırmanın uygulandığı örneklem grubunun değişmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüm değişkeni internet bağımlılık ölçeğindeki 4., 5. ve 13. maddelerden alınan puanlara etki ettiği görülmüştür. Ölçeğin 4. madde açısından Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (X=3,13) ile İngilizce Öğretmenliği (X=1,70) arasında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lehine farklılık; 5. madde açısından Okulöncesi Öğretmenliği (X=2,55) ile BÖTE (X=3,62) arasında BÖTE lehine; Sınıf Öğretmenliği (X=2,45) ile BÖTE (X=3,62) arasında BÖTE lehine; 13. madde açısından Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (X=2,90) ile Okulöncesi Öğretmenliği (X=1,65) arasında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lehine farklılık görülmüştür. Bu sonuca göre internet kullanım becerisi arttıkça internet bağımlılık durumunun artacağı söylenebilir. Çünkü BÖTE, alanı gereği bilişim araçları ve internet ile yakından ilgilidir ve bölümler arasında BÖTE bölümü lehine anlamlı farklılık çıkmıştır. Bu bulgu literatürle uyumaktadır. Ayas ve Horzum(2013) araştırmada sınıf seviyesinin artmasıyla bu öğrencilerin teknolojik araçları kullanma durumlarının diğer sınıflardaki öğrencilerden daha iyi olmasından dolayı internet bağımlılık düzeyinin arttığı bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının internet bağlantısı olma durumu değişkeni internet bağımlılık ölçeğindeki 1. maddeden alınan puana etki ettiği görülmüştür. İnternet bağlantısı olan öğretmen adaylarının planladığından daha fazla süre internette kaldıkları belirlenmiştir. İnternet bağlantısının olması internette bulunma durumunu kolaylaştırdığı için internet bağımlılık durumuna etki edeceği söylenebilir. Bu bulgu literatürle uyumaktadır. Kayri, Tanhan, Tanrıverdi (2014) yaptığı çalışmada katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri ile evde internet bulunma durumu arasında bir ilişki tespit etmiş, evinde internet bulunan öğrenciler, evinde internet bulunmayanlara göre daha bağımlı olduğunu belirlemiştir. Günüş (2009) yaptığı araştırmada evde internet bulunması ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çalışmalar arasındaki bu farklılığın araştırmada kullanılan internet bağımlılık ölçüm aracından, ölçüm biçiminden ya da araştırmanın uygulandığı örneklem grubunun değişmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının bilgisayar sahibi olma durumu değişkeni internet bağımlılık ölçeğindeki 3. ve 5. maddelerden alınan puanlara etki ettiği görülmüştür. Bu verilere göre bilgisayar sahibi olan öğretmen adayları, bilgisayar sahibi olmayan öğretmen adaylarına göre arkadaşlarıyla birlikte olmak yerine interneti daha çok tercih ettiği ve bir işe başlamadan önce e-postalarını daha çok denetledikleri belirlenmiştir. Bilgisayar sahibi olmanın internette bulunma durumunu kolaylaştırdığı için internet bağımlılık durumuna etki edeceği söylenebilir. Dolayısıyla bilgisayar sahibi olan öğretmen adayları bilgisayarlarında interneti daha sık kullanacaklar ve e postalarını daha çok kontrol edebileceklerdir.

Öğretmen adaylarının sosyal ağ üyeliği olma durumu değişkeni internet bağımlılık ölçeğindeki 5.,8. ve 14. maddelerden alınan puanlara etki ettiği görülmüştür. Bu verilere göre sosyal ağ üyeliği olan öğretmen

adayları, sosyal ağ üyeliği olmayan öğretmen adaylarına göre arkadaşlarıyla birlikte olmak yerine interneti daha çok tercih ettiği ve bir işe başlamadan önce e-postalarını daha çok denetledikleri belirlenmiştir. Kırnık, Pepeler ve Özbek'e (2018) göre herhangi bir sosyal ağ üyeliği olan öğretmen adaylarının sosyal medyadaki paylaşımlarının beğenilmesini önemsedikleri, farklı içeriklere yorum yaptıkları, çeşitli konularda paylaşımlarda buldukları, siteler üzerinden ortak ilgiye sahip kişilere iletişim kurdukları, sosyal medya sitelerinde vakit geçirdiklerini tespit etmiştir. Bu sonuca bağlı olarak sosyal ağ bağlantısı olan öğretmen adayları araştırmada bahsedilen işlemleri yapmak için daha sık interneti kontrol etmek durumunda olduğu için internet bağımlılık durumunun artacağı söylenebilir. Bu bulgu çeşitli araştırma sonuçları ile uyumaktadır. Eroğlu ve Bayraktar (2016) yaptığı araştırmada bireylerde yalnızlık arttıkça internet bağımlılığının arttığı, yalnızlık azaldıkça da internet bağımlılığının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Karimzadeh (2015) yaptığı çalışmada internet bağımlılığı ile sosyal güçlendirme arasındaki anlamlı ilişkinin olduğunu, internetin bireyde sağladığı olumlu güçlenmeden dolayı internet bağımlılığının olduğunu bulmuştur. Bayraktutan (2005) yaptığı araştırmada internet ortamında en çok talep gören faaliyetlerin sosyal nitelikli olmasından dolayı insanların interneti sosyal ihtiyaçlarını tatmin etmek için kullandıklarını tespit etmiştir. Araştırma sonucunda eğitimin farklı ilgililerinin (öğrenci, öğretmen, okul yöneticisi vb.) internete bağımlılık durumunun tespit edilmesi önerilmektedir. Böylece yaş, cinsiyet, branş, mesleki deneyim, teknolojik okuryazarlık gibi değişkenler açısından eğitimcilerin internet bağımlılık durumunun belirlenmesi eğitim içeriklerinin oluşturulması, programların işlevsel halde kullanımı, öğrenci-öğretmen iletişiminin güçlendirilmesi ve disiplinler arası ders tasarımı yapılması gibi farklı alanların etkili kullanılmasına yönelik etkili uygulamaların oluşturulmasına veri sağlayacaktır. Bu kapsamda eğitim kurumlarında öğrenci, öğretmen, okul yöneticisi tarafından sıkça kullanılan internetin kullanım amacının eğitimsel olmasına yönelik farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, (1), 55-67.
- Aslan, E. ve Yazıcı, A. (2016). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili sosyodemografik faktörler. *Klinik Psikiyatri*, 19, 109-117.
- Ayas, T. ve Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 46-57.
- Bayraktar, F. (2001). *İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bayraktutan, F. (2005). *Aile içi ilişkiler açısından internet kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Yapı – Sosyal Değişime Bilim Dalı, İstanbul.
- Çakır, Ö., Horzum, M. B., Ayas, T. (2013). İnternet bağımlılığının tanımı ve tarihçesi. Kalkan, M., Kaygusuz, C. (Ed.), *İnternet Bağımlılığı Sorunlar ve Çözümler* (s. 1-16). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ellis, W. F., Mcaleer, B. & Szakas, J.S. (2015). Internet addiction risk in the academic environment. *Information Systems Education Journal (Isedj)*, 13 (5), 100-105.
- Eroğlu, A., Bayraktar, S. (2017). İnternet bağımlılığı ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 184-199.
- Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karimzadeh, N. (2015). Investigating the relationship between internet addiction and strengthening students' social skills. *Educational Research and Reviews*, 10(15), Doi: 10.5897/Err2015.2338, 2146-2152.
- Kayri, M., Tanhan, F. ve Tanrıverdi, S. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullyin*, (1), 1-27.
- Kılıncı, İ. ve Gündüz, Ş. (2017). Lise öğrencilerinin siber duyarlılık, internet bağımlılığı ve insani değerlerinin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 261-283.

- Kırnık, D., Pepeler, E., Özbek, R. (2018). Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları: Malatya il örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 25-45.
- Lin, S. S. J. & Tsai, C. C. (1999). Internet addiction among high schoolers in Taiwan. *Educational Resources Information Center*, 1-7.
- Rugai, J. & Ekeke, J. T. H. (2016). A review of digital addiction: A call for safety education. *Journal of Education and e-Learning Research*, 3(1), 17-22.
- Tarhan, N. ve Nurmedov, S. (2011). *Bağımlılık sanal ve gerçek*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taylan, H. H. ve Işık, M. (2015). Sakarya'da ortaokul ve lise öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Turkish Studies*, 10(6), 855-874.
- Tserkovnikova, N. G., Shchipanova, D. Y., Uskova, B. A., Puzyrev, V. V. & Fedotovskih O. A. (2016). Psychological aspects of internet addiction of teenagers. *International Journal of Environmental & Science Education*, 11(16), 8846-8857.
- Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Programı (2016). <http://yetiskin.tbm.org.tr/teknoloji-bagimliliği> Erişim Tarihi: 01.03.2018
- Türkiye İstatistik Kurumu <http://www.tuik.gov.tr/prehaberbultenleri.do?id=21779> Erişim Tarihi: 10.03.2018
- Weiner, R. G. (1996). The Internet culture: Transitions and problems. *Educational Resources Information Center*, 2-14.

İletişim/Correspondence

Dr. Dilek KIRNIK

dlkkrnk@gmail.com

Dr. Ezzam SUSAM

ezlam.susam@inonu.edu.tr

Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK

ramazan.ozbek@inonu.edu.tr